

DEMOKRACIJA

Uredništvo in uprava:
Gorica - Riva Piazzutta 18
Cena: Posamezna šteč. L. 15.-
Naročnina: Mesečna L. 65.-
Pošt. šteč. rač. št. 9-18127

Leto II. - Štev. 15

Gorica - Trst, 9. aprila 1948

Izhaja vsak petek

Vedno pod lažnim naslovom

Kamuflirati, kamuflaža je tuja beseda in pomeni za-krinkati, našemiti, skriti se pod drugim oblačilom, pod drugo zunanostjo v svrhu prevare. Kamuflaža je sredstvo, ki služi za skrivanje in goljufijo. Zlodej ali zli duh se ni še nikoli približal človeku v podobi satana. V raju se je prikazal Evi spre-menjen v kačo, dr. Faustu se je prikazal v podobi psi-ka in v podobi viteza. V ne-šteto oblikah nastopa v pravljicah in pripovedkah vseh narodov.

Politična zgodovina ne pozna gibanja, ne pozna stranke, ki bi se bila tako bala in izogibala svojega imena in naslova, kakor se boji svojega imena ravno sedanji boljševizem. Odkar so se ruski diktatorji pred 13. leti prepričali, da je boljševizem, t. j. absolutistični državni kapitalizem kot go-spodarski sistem obsojen v neizbežno propast ali pa prisiljen izkoriščati človeka in njegovo delovno silo do skrajnih mej, ki se dajo prisljati le s stanjem fa-raonskih državnih sužnjev v starem Egiptu pred 4.000 leti, se je boljševizem sam ustrašil svojega bistva.

V Sovjetski zvezi...

Zato so pričeli Stalin in par ostankov stare komuni-stične garde okamenelih idej, ki so še edini preostali od onih mož, ki so sprožili in privedli do zmage boljševiške revolucije, pa so plačali s svojimi glavami svoj idejni preobrat in odpor proti Stalinovemu boljševizmu, prikrivati ruskemu ljudstvu pravi smisel ruskega oboroževanja, kateremu je bolj cilj in namen: svetovna internacionalna komunistična revolucija. Boljševizmu so nadelali narodno oblačilo in so rekli ruskemu človeku: za obrambo domovine se oborožujemo. Da še bolj zakrijejo svoje boljševiške težnje, so vzpostavili učenje ruske zgodovine, so izkopali iz ruševin revolu-cije ruske narodne junake in heroje in med zadnjo svetovno vojno so celó raz-pustili komunistično inter-nacionalo.

...in na Primorskem

Njihova propaganda v svetu se ni več smela voditi pod imenom boljševizma ali komunizma, ampak le pod imenom demokracije, svobode in prostosti. Ko je pričela v Jugoslaviji l. 1941 komunistična partija držav-ljansko vojno, ni nastopila pod svojim imenom, ampak pod firmo »Osvobodilne fronte«. Le tako ji je uspelo zvabiti jugoslovanske nara-de pod svojo komando in jim vsiliti svojo diktaturo. Komunistično časopisje ima stroga navodila, da ne piše in dela propagande očitno za komunizem ali boljševizem. Ti dve besedi sta bili skoro iztrebljeni iz komuni-stičnega časopisja, ki nosi nedolžna imena, kot n. pr. »Primorski dnevnik«, »So-ča«, »Ljudski tednik«, »Glas mladih«, »Poročevalec«, »Ljudska pravica«, »Borba« ali »Corriere di Trieste«.

V komunistični terminolo-giji ali slovarju pomenijo besede: slovenski, naroden, ljudski, demokratičen, na-preden — komunističen. Ko pravijo: ljudska oblast, mislijo na komunistično ob-last par propagandistov ali aktivistov; ko govorijo: slo-venski narod, hočejo reči: komunistični pristaši; ko pišejo: slovensko narodno gledališče, pomeni komuni-stično gledališče, ki podaja skoro izključno igre komu-nistično — propagandnega značaja ali v to prirojene. Demokratska fronta, UAIS, SLAU, Osvobodilna fronta, Stranka neodvisnosti, vse to je istovetno s komuni-stično stranko. Pojmi in be-sede, ki jih vsak normalen človek razume v njih pra-vem smislu in pomenu, ka-kor: naroden, narodnost je za komuniste: šovinizem, reakcija, reakcionaren. Ne-komunist je v komunistič-nem žargonu: fašist, imperi-alist, dolarski hlapec; anti-komunist je zanje: odpad-nik, izdajalec, slogolomec. Človek, ki se trudi in skrbi, da si kaj pripravi za starost, je zanje: kapitalist.

Komunist nima logičnih, stvarnih razlogov za obram-bo svoje ideologije in svojih metod. Zato je njegovo orožje psovka, laž, zavija-nje in blatenje svojega na-sprotnika. Po komunistični morali je dovoljeno vsako

sredstvo, da le dosežeš svoj cilj in lažje prevaraš ne-vedno in lahkoverno ljud-stvo. Zato si komunisti pri-svajajo velike moke kake-ga naroda in jih prikazuje-jo ljudem kot predhodnike komunizma in boljševizma, ali se pa poslužujejo njih podobe in imena, češ, kako naj bi bili mi protinarodni ali breznarodni, če slavimo tako narodno zavedne mo-že. Tako zlorablja sloven-ski komunisti ime Prešerna, Gregorčiča, Cankarja, ka-kor zlorablja italijanski komunisti Garibaldijevo glavo za svojo volivno agi-tacijo. Z isto zahrbtno mi-slijo se silijo slaviti sloven-ski komunisti naše narodne junake, bazoviške in open-ske žrtve, stoletnico »Slav-janskega društva«, samo za-to, da zaslepljenemu ljud-stvu mečejo prah v oči, češ, glejte, kako smo narodni; četudi dobro vedo, da bi Prešerni, Gregorčiči, Can-karji in ustanovitelji »Slav-janskega« pljunili na tako hinavsko zlorabo narodnih svetinj, če bi se prebudili. Sama potvara in prevara.

Vse zlo, poosebljeno in nepoosebljeno, kakor da bi se zavedalo svoje odvratno-ssti, nizkosti, pogubnosti in uničujoče sile, se skriva pod tujo podobo, pod tujim ob-lacilom, ker ga je samega sebe sram. Tak je fašiko-munizem.

ZA SVOBODNI TRST

Vprašanje Trsta in Svobodnega tržaškega ozemlja je zopet v ospredju svetovnega poli-tičnega zanimanja. Ob-raznavali smo ga že v zadnjih dveh številkah. Vprašanje je pa tako pe-reče in važno, da smatra-mo za pravilno, če mu posvetimo še naslednji, toplo pisan članek.

Tri zahodne velesile so soglasno sklenile in predlo-žile. Varnostnemu svetu naj bi se Trst s področjem spet vrnil Italiji.

Najprej je Trst ponudil Tito Togliattiju v zameno za Gorico, zdaj ga ponuja-jo zavezniki De Gasperi-ja za zmago pri volitvah. Na-mesto, da bi se oba sosedu in zavezniki trudili za reši-tev gospodarskega vpraša-nja tržaškega mesta, je po-stalo mesto predmet kupče-vanja in barantanja.

Dve leti so se najodlič-nejši politiki dvajsetega stoletja trudili, kako bi bolj temeljito razkosali to ubor-no primorsko zemljo. Stro-kovnjaki in izvedenci vseh vrst so v raznih komisijah preučevali to vprašanje, da so potem napravili ta slab kompromis. Skoraj po treh letih so zdaj nenadoma prišli do zaključka, da so z ita-lijansko mirovno pogodbo v pogledu Svobodnega tržaškega ozemlja napravili ve-liko »napako«. Zdaj hočejo

to »napako« še povečati z novimi predlogi in razdreti kompromis.

„Trst - nagrada“

Najprej si oglejmo neko-liko ozadje tega predloga.

V Italiji bodo 18. aprila parlamentarne volitve, pri katerih se merita dva moč-na nasprotnika, ki predstavl-ja v najhujšem merilu dva politična sveta: vzhodne-ga in zahodnega. Zato ni samo gol slučaj, da so za-hodne velesile baš sedaj ob-javile svoj predlog o vrnit-vi Trsta Italiji. Trst naj bi bil nekako plačilo Italiji za De Gasperijevo zmago.

Nasprotno pa ima Sov-jetska zveza ves interes na tem, da zmaga pri volitvah Togliatti, to je komunistič-na partija. Kaj naj zdaj po-nudijo Italiji, ko so zamu-dili pri Trstu in so kolonije že davno obljubili? Ali naj ji morda vrnejo Albanijo in del Jugoslavije? Saj bi se izplačalo za Togliattijevo zmago, ker bi potem itak vse prišlo v sovjetski raj. Neznanka je le, kdo bo zmagal: De Gasperi ali To-gliatti.

Kar smo iz te diplomats-ke igre ugotovili pa ni nič kaj prijetno za obe tako imenovani »veliki demokra-ciji«, to je za »vzhodno pro-gresivno« in »zahodno reak-cionarno«. Obe prodajata svoja načela. Z načeli pa tudi samoodločbo narodov, svobodo, enakopravnost, pravico in močato besedo. Predlogi take vrste avtoma-tično uničujejo veljavnost ne samo italijanske mirov-

ne pogodbe, ampak tudi vseh drugih, ki so bile pod-pisane po zadnji vojni. Ker je spoštovanje pogo-db predpogoj za mir in zdrav procvit vseh narodov in ker je spoštovanje spreje-tih obvez podporni steber organizacije Združenih na-rodov, uničujejo taki pred-logi mednarodni prestiž te organizacije in vso njeno delavnost.

Primorska - razkosana

Že dejstvo, da so predlog stavile zahodne velesile, ki so — kakor izjavljajo — prehitile Sovjetsko zvezo, bo izzvalo pri slednji odpor proti predlogu. Sovjetska zveza bi s svojo privolitvi-jo v tem trenutku podprla svojega nasprotnika De Ga-speri-ja na škodo italijan-skih komunistov, obenem pa tudi na škodo Tita in Jugoslavije. Kakor je za vsake povprečne možgane razumljiva Titova ponudba Togliattiju, tako bi bila po-polnoma nerazumljiva po-nudba Tito »De Gasperi-ja«, kar se lahko zamenja tudi z enačbo Stalin »De Gaspe-ri«. Ali z drugo besedo, če bi danes Sovjetska zveza sprejela predlog treh vele-sil, bi s tem prav ničesar ne pridobila, ker je že prepri-čana, da pri italijanskih vo-litvah komunisti ne bodo zmagali. Brez protiusluge pa je nespametno dati Trst nasprotniku. Ne smemo na-dalje podcenjevati dejstva, da je imel Trst v osvobo-dilni vojni jugoslovanskih narodov važno mesto, kar ne bodo jugoslovanski na-rodni nikdar pozabili. Tega pa bi ne smeli pozabiti tudi Italijani, ki so že s samo kompromisno ustanovitvi-jo Svobodnega tržaškega ozemlja mnogo več dosegli, kot so predvidevali. Zave-dati se morajo, da je šel kompromis o Trstu, pa tudi o Gorici in Trzinu, na ra-čun Jugoslavije.

Še bolj zanimive so za-vezniške izjave, češ, da ni mogoče v Trstu urediti zdrave uprave. To jim po-polnoma verujemo, če se bodo držali dosedanje prak-se. Potem ko so v začetku ponudili sodelovanje pri u-pravi tudi komunistom, ki so sodelovanje odklonili, so se naslonili le na italijanske nacionalistične stranke. U-speh tega sodelovanja je se-danji predlog treh velesil in Aireyjevo poročilo Varno-stnemu svetu. Čudili bi se lahko, če bi iz tega mesa do-bili boljše juho. Ker je naj-važnejše vprašanje tržaške-ga ozemlja sožitje med Ita-lijani in Slovenci, bi morala Zavezniška vojaška uprava že davno poskrbeti za se-stavo vlade, ki bi najprej odgovarjala narodnim kori-stim obeh plemen. Tako u-pravo bi vse ljudstvo svo-bodnega področja z navdu-šenjem sprejelo in podpira-lo. Tako vlado je mogoče sestaviti v vsakem trenu-tku z malo dobre volje, naj-kasneje pa v 24. urah. Zakaj ni bilo tega mogoče? Ne za-to, ker niso hoteli sodelo-vati komunisti in razni SI AU-i, pač pa zato, ker ita-lijanske stranke niso hotele priznati Slovincem in Hr-vatom popolne enakopra-vnosti. To je vse. Tu tiči za-jec. In kakor vse kaže so bi-

li zavezniki tej politiki ita-lijanskih strank celó naklo-njeni.

Ustvarite enakopravnost!

Trditev, da hoče Trst sam k Italiji, ne drži. Trst noče niti k Italiji niti k Jugosla-viji. Trst hoče le gospodar-sko procvitati. Trst je za-prepašen nad možnostjo, da bi se spet vrnil v itali-janski upravni sistem, ki je nad dvajset let moril in gna-vil vsak svobodni razvoj mesta. Poročilo o predlogu treh zahodnih velesil je sprejel z začudenjem in hladno, kakor vse Primorje. Le nekaj netržiških elemen-tov je vprizarjalo s svojim križarjenjem po ulicah na-vedeno javno mnenje. Iz-jave tržaškega mestnega sveta in pokrajinskega sve-ta, in katerem ni Slovincem, niti ne vseh Italijanov, niso važne. Poslanice in brzojav-ke teh ustanov so prazni propagandni triki, v slepilo svetovne javnosti.

Italijanske stranke v Tr-stu niso doumele novega časa, ki se poraja v Evropi, zato so jih hujšakaški in ne-odgovorni elementi ponov-no izrabili v protidemokrati-ski in protislovanski gonji pod novim geslom »slavo komunizmu«. Gre za demo-kratsko enakopravnost dveh narodov in ne za »slavo komunizmu«. Bolj u-pravičeno bi lahko Slovenci očitali komunizmu Italija-nom, ki imajo v demokra-tični Italiji sorazmerno več komunistov kot je komuni-stov v sovjetski Jugoslaviji. Za preprečenje komunizma v Italiji in drugod po svetu pa so potrebne druge mere, predvsem pa enakopravnost narodov, delo, zadostna hrana in stanovanja in pa agrarne reforme. Vse drugo je mlatenje prazne slame!

Tržaškega vprašanja ni mogoče rešiti z otročjimi predlogi in zamenjavami, ki ustvarjajo nove spore, pač pa le v sklopu srednje-evropskih držav. Zaenkrat je Trst in Svobodno trža-ško ozemlje le skromno je-dro nove federalne Evrope, ki jo bodo nujno rodili po-hod in potrebe nove dobe. Zato se meje tega jedra lahko le razširijo v korist obeh sosedov in drugih srednje-evropskih držav, posebno pa Avstrije, kar bo v korist splošnemu miru na tem v a ž n e m evropskem področju.

V zemljepisnem oziru je pa mesto Trst le »delno ita-lijanski otočič« na robu slo-venskega sveta. Vprašanje Trsta ni torej le vprašanje tako imenovanega »italijan-skega« Trsta, temveč je ob-enem vprašanje samoodloč-be slovenske pokrajine, za-to ni in ne bo nikdar le gol volivni manevar, naj si bo Tita, Talina ali kogar koli.

Tržaški.

Od srede do srede

1. APRILA: Ameriška poslans-ka zbornica je odobrila nakazilo preko tri milijarde dolarjev za izvršitev prvega dela programa za evropsko obnovo. — Sovjeti so sporočili ameriškim in angleškim vojaškim poveljstvom v Berlinu, da bodo s prvim aprilom začeli nadziravati ves avtomobilski in železniški promet med Berlinom in zahodnimi nemškimi zasedbe-nimi področji. — Nad 70 odstot-kov finskih poslancev je zahteva-lo od predsednika republike Paasikivija, naj ne dovoli, da bi Moskva zvezala Finski roke z vo-jajsko pogodbo, podobno sovjetski vojaški pogodbi z Rumunijo in Madžarsko. — V Angliji bodo v kratkem začeli odstavljati komu-niste iz državne uprave. — Komisija Združenih narodov za vojne zločine je končala svoje delo. Ob-sodili so 5.300 vojnih zločincev.

2. APRILA: Položaj v Berlinu se je izredno zaostрил. Ameriški poveljnik Clay je opozoril sovj-ete, da ne bo trpel, da bi sovjets-ki vojniki ali uradniki pregledo-vali listine potnikov na ameriškem vlaku, ki vozi med zahodno Nemčijo in Berlinom. — Ofenzi-va proti grškim komunističnim tol-pam ugodno napreduje. — Ameriški vojaški krogi so izjavili, da bodo število bojnih letal v Nemčiji takoj zvišali, čim bi ge-neral Clay to smatral za potrebn-o. — Angleški časopis »Daily Mail« je napisal v zvezi s položaj-em v Berlinu: »Sovjetska zveza igra zelo nevarno igro. Ves svet ve, kako težak je trenutni polo-žaj. Štel iz puške, ki bi ga utegnil izstreliti kak norec ali zločinec, bi lahko povzročil svetovni spor-pad. Bog je priča, da ne želimo vojne in prepričani smo, da tudi miroljubni ruski narod ne želi vojne. Če pa misli majhna skupi-na kremeljskih fanatikov z okra-vavljenimi rokami, da bo lahko zavedla svet v novo katastrofo, jih moramo ustaviti in jih bomo ustavili. — V Atenah so usmrtili 13 komunistov — ki so zagrešili grozodejstva v letu 1944 in 1945. K temu poročilo dodaja: Božji mlini meljejo počasi... — Indijske oblasti so odkrile široko razpredeno komunistično prevratno mrežo. Aretirali so 12 komunističnih vo-diteljev in v Bengalijski »komu-nistični partiji sploh prepovedali.

3. APRILA: Namestnik ame-riškega ministra Lovett je sprejel sovjetskega veleposlanika Panju-skina. Menijo, da sta razpravljala o krizi v Berlinu, da pa je Panju-skin tudi izročil sovjetski odgo-vor na zahtevo zahodnih sil za vrnitev Trsta Italiji. — Poleg po-moči Evrope je ameriška poslans-ka zbornica odobrila tudi znatne svote za pomoč Grčiji, Turčiji in Kitajski, ki jih ograja Sovjetska zveza direktno ali indirektno. Celotna odobrena svota znaša 6 mi-liard 98 milijonov dolarjev. — Namestnik sovjetskega poveljnika v Berlinu je izjavil, da sovjeti ne bodo več sodelovali pri delu pod-odbora skupnega poveljstva v Berlinu. — Bivši češkoslovaški poslanik v Ankari Kolovrat je iz-

BREŽIČNI RAZGOVORI:

A. B. — Ivanu Cankarju: Dragi Ivan, ali nismo z italokomunističnim shodom v Štandrežu dali goriškemu slovenstvu močno oporo?

Cankarjev odgovor: Budalo, v sloven-skih vaseh si še fašisti niso upali prire-jati italijanskih shodov.

Od srede do srede

javi, da bodo Čehoslovaki v Ameriki delovali z vsemi silami na to, da vržejo sedanji komunistični režim na Čehoslovaškem in osvobodijo domovino tujega jarma. — Grške oblasti evakuirajo otroke iz ogroženih predelov v Macedoniji, ker komunistične tolpe vedno bolj ropajo in ugrabljajo mladinu, ki jo pošiljajo na prevzgojo v Jugoslavijo. — Ameriški minister vojske Rayall je izjavil, da Združene države ne bodo popustile pred sovjetskim pritiskom v Berlinu in da je zato podelil popolna pooblastila ameriškemu vojaškemu poveljniku v Nemčiji. — Ameriški minister za narodno obrambo Forrestal je zahteval od kongresa, da odobri vpoklic pod orožje vseh mladeničev med 19. in 25. letom. — Glavni berlinski kolodvor, ki se nahaja na ameriškem zasedbenem področju, so Američani svojčasno prepustili sovjetom v nadzorstvo. Sedaj pa so ameriški vojaški policisti poslopje obkolili in ne puste v urade nobenega sovjeta več. — Turški zunanji minister Sadak je prispel v Atene na posvetovanje z grškim zunanjim ministrom. — Američani, Britanci in Francozi so zahtevali naj Varnostni svet sprejme na dnevni red vprašanje sprejetja Italije med Združene narode. — V italijanskem pristanišču Molfetta so ustavili motorno ladjo, ki je prispela iz Reke in je imela na krovu skrit izvor orožja in municije.

4. APRILA: Položaj v Berlinu je nadalje izredno napet. Ameriški general Clay je ponudil brezplačen prevoz v domovino svojcem vseh vojakov in civilnih uslužbencev. — Angleški vojni minister je odpotoval na inspekcijo trdnjav v Gibraltaru in na Malti. — Čehoslovaški begunci so izdali točno poročilo o razmerah v rudnikih uranove rude v Jachymovu na Čehoslovaškem. Rudnike so si sovjeti polagoma čisto prisvojili in jih stražijo tudi sovjetski policisti in vojniki. — Italijanski notranji minister Scelba je pozval volivce, naj volijo katero koli stranko, samo ne komunistov in z njimi združenih Nennijevih socialistov. Ljudska fronta pomeni komunizem in komunizem pomeni propad krščanske civilizacije. — Komunisti se na vse kriplje trudijo, da bi ljudstvu natvezli laži v zvezi s prihodom motorne ladje iz Reke v Molfetto, ki je imela na krovu skrito municijo in orožje za italijanske komuniste. Na ladji so oblasti poleg orožja odkrile tudi nekega zloglasnega titovega komunističnega agitatorja. — Sovjetsko vojaštvo se je umaknilo iz železniške palače v Berlinu na zahtevo Američanov. Takoj na to so zapustili svoje postojanke tudi ameriški vojniki in vojaška policija ter prenehali stražiti poslopje. — Pri angleških deželnih volitvah so konservativci pridobili ogromno glasov. Laburisti pa so jih sko-

raj prav toliko izgubili. — V Celju so obsodili na smrt in ustrelili 4 domačine iz Savinjske doline. Obdolžili so jih, da so nasprotovali »ljudskim« oblastem, poleg tega pa tudi pomagali ljudem v tiski, da so prišli preko meje.

5. APRILA: Francija je organizirala 54 varnostnih čet, ki bodo imele edino nalogo vzdrževati red pri komunističnih izgredivih. — Gibanje generala de Gaulle se silno širi. Pri alžirskih volitvah je general dobil polovico vseh oddanih glasov. — V Moskvi so obnovili finsko-sovjetske pogajanja. Nad 70 vseh finskih poslancev se je izreklo proti sklenitvi kakršne koli vojaške pogodbe, ki bi Finski zvezala roke. — Dve ameriški pomorski bojni skupini bosta začeli te dni z manevri v Sredozemlju. Ojačenja so prišla skozi Sueški prekop iz Indijskega oceana. Med njimi so tudi letalonosilke. — Narodna zveza francoskih dijakov je izstopila iz tako imenovane svetovne zveze »demokratske mladine«, ki ji poveljujejo komunisti. — Jugoslavija je uradno priznala, da so pripeljali 5000 grških otrok iz Macedonije. — Napetost v Berlinu je nekoliko popustila, vendar je prišlo do novih zapletov, ko je neko britansko potniško letalo trčilo v zraku s sovjetskim letalom, ki je namenoma krožilo v neposredni bližini britanskega aparata. 14 potnikov je bilo pri priči mrtvih. — Italijanska policija je odkrila nove velike zaloge orožja po komunističnih skrivališčih in brlogih.

6. APRILA: Na Čehoslovaškem je izšel prvi tajni list, ki razkriva, kaj se je skrivalo za komunističnim državnim udarom. List nadalje poroča, da so začeli sovjetski sateliti, to je Titova Jugoslavija, Madžarska in Bolgarija na skrivaj mobilizirati svoje vojske. — Sv. oče je sprejel v posebni avdienci posebnega odposlanca ameriškega predsednika Trumana, Myrona Taylorja. — V Egiptu je prišlo do izredno težkih dogodkov, ko je začela stavkati policija. Komunistični agitatorji so to stavko izkoristili v svoje namene in nasčuvali drhal, da je začela pleniti po ulicah. Število mrtvih je naraslo že na 20, ranjencev pa je preseglo 100. — Pogajanja med sovjeti in Finci so končana. Po prvih poročilih izgleda, da sovjeti Fince niso mogli prisiliti, da bi se uklonili tako, kot je želel Stalin. — Iz Nemčije poročajo o ponovnih ugrabitvah na meji med angleškim in sovjetskim področjem. — General Clay, poveljnik ameriške vojske, je pred svojimi vojniki v govoru ponovno izjavil, da bodo ameriške čete ostale v Nemčiji vse do tlej, da zavladajo v tej deželi demokratične svobode. — Ena izmed velikih ameriških letalonosilk bo obiskala ta mesec Norveško. Pravijo, da gre za »ljubljeno« obisk. — Na Čehoslovaškem so komunisti aretirali pokrajinskega voditelja češke socialistične stranke Šrama. — Turški in grški zunanji minister sta na sestanku v Atenah ugotovila

popolno skladnost misli.

7. APRILA: Predsednik Truman je imenoval za upravitelja načrta za pomoč Evropi Pavla Hoffmana, predsednika avtomobilske družbe Studebaker. — Ameriška misija za pomoč v Trstu je darovala v dobrodelne namene samo v zadnjih dneh na desetine milijonov lir. — Švedski listi mnogo komentirajo sklenitev finsko-sovjetske pogodbe in izražajo zaskrbljenost, da bi sovjetom morda le uspelo vmešavati se v notranje finske zadeve. Zato bi pogodba mogla postati orožje, s katerim bo Sovjetska zveza napravila iz Finske svojega satelita, kot se je to zgodilo z državami srednje Evrope. — Ameriški delavci so odklonili nakladanje sovjetske ladje, ki je prišla po stroje v Brooklyn. — Britanski vojaški guverner v Nemčiji je v svojem govoru pozval Nemce, naj ne verjamejo onim gospodom tovarišem, ki jim hočejo zapraviti svobodo s sladkimi besedami o ljudski demokraciji na ustnicah, za hrbtom pa skrivajo policijsko bastino. — Na Češkem so aretirali duhovnika Kuharja, ki je nalašč izobesil zastavo s kljukastim križem, ko je izvedel, da so se komunistični totalitarci polastili oblasti. — Predsednik Beneš je prvič po komunističnem državnem udaru izpregovoril na proslavi 600 letnice Karlove univerze v Pragi. Dejal je, da more nasilje sicer resnici začasno zavezati usta, ne more pa silne besede resnice uničiti niti danes niti kdaj koli. Glavne čehoslovaške protikomunistične stranke v bežgungstvu so ustanovile skupni odbor za pomoč političnim beguncem. — Finančni minister pokrajine Brandenburg na sovjetskem področju je pobegnil v zahodno Nemčijo, ker so mu grozili komunisti. — Voditelj italijanskih socialistov, ki so se odcepili od komunističnega sopotnika Nennija, Saragat, se je sestal z voditeljem francoskih socialistov Blumom.

ŠIRITE „DEMOKRACIJO“

ČAKAMO NA ODGOVOR

Trst, 7. III. 1948

V nedeljo 4. t. m. so priredili komunisti in fašisti v Gorici javen pretep in ne le javen shod komunistov italijanskega in slovenskega porekla — če smemo verjeti poročanju »Primorskega dnevnika«. List objavlja dolg članek, v katerem popisuje razgibanost pristašev komunistične in fašistične ideologije. Ker list ni na višini svoje poročevalske dolžnosti, iz dolgočevnega članka ni mogoče izluščiti jedra resnice. Oceno prikazovanja dogodkov in ozadja prepunčamo onim, ki so »prireditev« videli z lastni-

mi očmi. Nas tika zadeva le v toliko, da odgovorimo na vprašanje, ki ga nam stavlja »Pr. dn.«. Vprašal nas je prav svetohlinsko, »če nas ni sram, da smo se zavzeli za take izmečke, ki...?« Go spodje od »Pr. dn.«! Ni nas sram, ker nasilja nismo nikdar odobraval. V naših vrstah ni komunistov in ni fašistov. Ob rojstvu našega lista smo v tem pogledu zavzeli jasno stališče: »Obso-

jamo vsako nasilje kot sredstvo za politično uveljavljanje, pa naj prihaja to nasilje od leve ali desne.« Od tega svojega načela nismo in ne bomo odstopili. V tem se razlikujemo od vas. Dali smo vam odgovor, čeprav nismo na vrsti. Se vedno čakamo odgovora na naša vprašanja: Kje je naš ugrabljeni urednik Andrej Uršič? Ali je živ? Ali je mrtev?

POLITIČNI OBZORNIK

Ob podpisu zakona o pomoči Evropi

Predsednik Truman je prejel od britanskega ministrskega predsednika poslanskega pomoč na podlagi evropskega obnovitvenega načrta.

»Želim Vam izraziti, g. predsednik, s strani mojih kolegov in naroda Velike Britanije naše globoko zadovoljstvo za to dejanje plemenitosti in politične previdnosti, ki je brez primere. Ta zakon bo sprejet z navdušenjem ne le v Združenem kraljestvu, temveč na vsakem delu sveta, kjer morejo svobodni narodi izražati svoje prepričanje. Ta zakon je vzpodbuda vsem, da bodo z drznostjo nadaljevali pot proti dokončnemu premaganju težav, s katerimi se bori Evropa ter proti nastanku trdnega, zdravega in svobodnega gospodarstva.

Britanski narod stoji ob strani ameriškemu narodu pri tem naporu ter bo napel vse svoje sile, da bo cilj dosežen.

Enako poslanico je prejel ameriški zunanji minister Marshall od g. Bevina in g. Bidaulta.

Ta poslanica pravi: »Ob priliki podpisa zakona o pomoči Evropi želiva z g. Bidaultom izraziti Vam, g. minister, in s tem tudi kongresu in ameriškemu narodu naše čestitke in našo zahvalo za velik dokaz previdnosti in zaupanja v Evropo, ki ste ju dokazali z odobritvijo tega zakona.

Né samo po svojih doležbah, temveč tudi po skrbnosti, s katero je bil ta zakon pripravljen in zaradi odločitve, s katero je bil odobren, je ta zakon osrčil svobodne narode sveta. Sedaj, ko je bil zakon odobren, Vam lahko zagotovimo, da evropski narodi ne bodo zaostali, temveč bodo

z vso silo nadaljevali že začeto delo. Opogumljeni z ameriško podporo bomo storili vse, da bo evropski obnovitveni načrt kronan z popolnim uspehom.

Trumanov poziv

»V teh kritičnih časih pozivam svoje sodržavljane, da se spomnijo, da pomeni budna in pripravljena Amerika močno jamstvo za mir in vzrok za upanje narodov vsega sveta, ki hočejo ohraniti svojo svobodo. Če hočemo, da naši vojniki razmešeni v tujini predstavljajo z uspehom in ponosom ameriško demokracijo, moramo storiti vse, da bodo oni čutili iskreno in odkritosrčno pomoč našega naroda.«

S temi besedami je predsednik Truman pozval ameriški narod, da se pripravi na proslavo »Army Day« — dneva vojske.

Pred volitvami

Italijani, ki živijo v Združenih državah in ki so nasproti komunizmu, so začeli pošiljati kar koše pisem in brzojavk v Italijo, v katerih pozivajo svoje sorodnike, naj ne volijo za komuniste pri prihodnjih volitvah. Tajnik društva »Sino-vi Italije« je sporočil, da je 120.000 članov njegovega društva poslalo v Italijo že dva milijona pisem.

Nepričakovan napredek pri delu namestnikov za avstrijsko mirovno pogodbo

Namestniki za avstrijsko mirovno pogodbo so 5. t. m. dosegli večji uspeh kot pri vseh ostalih zasedanjih. Tako so se zboljšali zgledi, da bo končno le možno doseči sporazum o tako nasprotujočem si problemu: o nemški imovini v Avstriji.

Dosegli so obširen sporazum o podelitvi pravic nad petrolejem Sovjetski zvezi.

Sovjetski namestnik je predložil nov predlog glede sovjetskih zahtev, da hočejo biti deležni avstrijskih interesov Podonavske paroplovne družbe. S svoje strani so trije zahodni delegati izrazili željo, da bi zvišali znesek 110 milijonov dolarjev kot plačilo avstrijskih reparacij Sovjetski zvezi. To je svota, ki bi morala vsebovati avstrijsko imovino v tujini.

Ob pričetku zasedanja je britanski namestnik izjavil, da bi bila njegova vlada pripravljena popustiti glede števil, ki jih je dala poprej o sovjetskih pravicah za črpanje petroleja. Ta korak je povzročil popuščanje vseh štirih velesil, v kolikor se nanaša na oni del pogodbe, ki obravnava petrolejsko vprašanje.

Končno so se štiri velesile sporazumele na sledeči način:

V kolikor se nanaša na črpanje petroleja, bo Sovjetska zveza dobila imovino, ki se nahaja v vzhodni Avstriji in katere proizvodnja znaša približno 60% vse avstrijske proizvodnje. To dovoljenje je veljavno 30 let. Prvotno je Sovjetska zveza zahtevala 66% proizvodnje za 50 let.

Poleg tega bo Sovjetska zveza imela pravico vršiti petrolejska raziskovanja v vzhodni Avstriji za dobo 8 let, ki bo lahko podaljšana na 33let v primeru, da bodo petrolej našli.

Položaj štirih velesil v Berlinu v luči sklenjenih sporazumov

Obstoja nedvomljiv pisan sporazum o ustanovitvi štirih zasedbenih področij in štirih sektorjev v Berlinu: to je izjava, ki so jo 5. junija 1945 podale vlade Velike Britanije, Združenih držav, Rusije in Francije. Prvi člen izjave pravi, da bo Nemčija v tistih mejah, ki so obstojale na dan 31. decembra 1937, v zasedbene namene razdeljene v vzhodno področje (sovjetsko), severno zahodno področje (britansko), v južnozahodno (ameriško), in zahodno (francosko).

Drugi člen odloča, da bodo do Berlin zasedle vse štiri velesile. Ustanovili bodo medzavezniško oblast sestavljeno iz štirih poveljnikov, ki jih bodo imenovali posamezni vrhovni poveljniki. S tem bo preskrbljena skupna uprava mesta. Vprašanje tranzitnih pravic treh zahodnih velesil preko vzhodnega področja ni podrobno določeno v omenjenem sporazumu, ki je sploš-

Lepa Vida

»Fantje, slišite škrančka?«
Ozrlj so se kvišku: v tisto sončno trepetavico, ki ji v višini ni bilo videti konca. Sinjina je žarela nad njimi topla in brezmejnja — in v tej sinjini je bilo čuti škrančkov žgolenje, drobeno in bistro, kakor v sanjah, a tako razločno, da nam je v občutju sreče zastajala kri v dlaneh.

Ptičke nismo ugledali. Zaščemela nas je svetloba, morali smo umakniti oči — velike, jasne. Tako smo se gledali v senci pritlikavega, grčavega gabra, ki se je vsem poletnim in zimskim vihram navkljub zažiral v senožet vrh gorskega grebena in nas zdaj branil sončne pekočine.

»Krvavi zvonec! Slišite?«
Da, zvonko je pelo neke onstran — kje? Ni je bilo žive duše

nikjer; toda krvavi zvonec je za molko pozvaljal neke daleč — morebiti jih je bilo celo več. In že smo v duhu videli čredo rdečih in bele živine, kako se pase po sočni travi. Videli smo pastirja, kako hodi ves v soncu obsijan in se naslanja na palico in mu sonce suši za klobukom šop planinskega cvetja...

Čez senožet je komaj opazno zavel veter. Zdrmile so se vijoličaste kadulje, zamajale se bele — žolte glavice ivanjšic ko srčkana sončeca. Nad cvetjem so poletale valji pisani metulji, veliki in majhni. Barve, zgibi, žužnanje in cvrkutanje — vse je utripalo, da nas je obhajala sladka vtroglavica.

»Oh, da nam je mogoče vedno ostati tukaj!« je vzdihnil Slavec. Ležal je na hrbtu, roke je imel

prekrižane pod glavo in je strmel v nebo. »Večno gledati ta čudoviti svet, večno sanjati!«

Smehljali smo se v nemoči, zakaj pred nami je bilo slovo od gora; bil je klic tistega sivega vsakdanjega življenja, ki mu nihče ne more uiti za vedno.

»Kaj bi zdaj dal za požirek vode!«

Da, bili smo žejni. Pot na vrh nas je bila upehala. Vendar smo črniča nejevoljno pogledali, kaj draži sebe in nas, ko ve, da vode tu gori nikjer ni. Naše duše so odprte vsemu lepemu, on pa misli na telo!

Pač je tekla globoko po dolini na severu mlada Soča: sinja ko za škropljenje pripravljena galica se je penila čez prod, temnomodra se umirjala v tolmunastih ožinah. Čuti je bilo njen šum — kakor bi daleč, daleč neke veter oral gozd in začaran ne bi mogel nikamor iz njega.

Na južni strani pa je po dnu doline neslišno vrvela Nadiža. Nje nismo slišali. Videli smo le široko

prodnato strugo, kjer si je rečica zdaj po sredi zdaj ob strani utirala pot. Katere vasice so tam gori, nad njenim izvirom? Tiste rdeče strehe, cerkvice, bela vijugasta cesta?

»Želite specialko, gospod Ravnik?«

»Ne, Mito, hvala! Naj ostane vse tako kot v pravljici: neimenovano. Kako je ime vsem tem planinam okoli nas? Preveč jih je in prelepe so, da bi si z njih imeni trpali spomin.«

Zobati vrhunec so moleli negibni v modrino, skoraj prosojni v kamnitni belini. Zelene planote gora so bile posejane s planšarskimi stajami — kdo ve, ali krvavi zvonec, ki ga še vedno slišimo, ne prihaja z onih temen in nevidnih krilih vetra?

Niti en sam oblček ni motil sinjine. Poldan je rasel v vrh, gabra senca se je krajšala. Vstali smo in odšli po visoki travi. Cvetje se je prašilo ob naših golih kolenih. Samo po gorah rastejo take velike izvanjšice, kakor

so bile tiste, ki so se z njih belino in rumenino venčale senožeti. Samo po višinah se bohoti to blede rdeče cvetje, čigar vonj nas omamlja, da gremo dalje ko pijane čebele. V tilnik nas žge sonce, zenice so se zožile do skrajnosti.

Pot v dolino.

Pod čevlji se trklja za nami drobno kamenje. Steza gre v ciku caku niže in niže. Nič ne govori rimo. Grla so čisto suha, ustnice so razprte. S čela kaplja znoj, polzi po licih, sili v usta. Niti ne brišemo ga več — samo eno mislimo: na odrešilni požirek studenčnice.

Grmovje, drevesa, duh po vlagi. »Studenec!« je zmagovalno zavpil Marko, vrgel nahrbtnik z ram, počenil in se zaskral v curek, ki je nežno padal z žlebiča v črno blato.

Napili smo se. Nekajkrat je jeknil vrisk.

»Upajmo, da je Vida pripravila obilno kosilo.«

»Ah, kako se bo po jedi prilegla Nadiža!«

»Jabolke!« je zaklical Slavec in začel naglo nekaj nositi iz trave v usta.

Bila je že blizu naša vas; kup hiš, stisnjen ob gorsko vznožje ko gnezdo. Spod nog so nam odskakovalje ali odletavale kobilice. Vroča migljavica je dišala po smrekovi smoli.

Kdo nam maha? To so trije naši fantje, ki so zaspali jutranjo uro, ker se jim pot na goro ni zdela vredna truda.

Kdo stoji na vratih v belem predpasniku in se nam smehlja? To je naša Vida.

Slavec, si že videl lepše oči? Da, ti veš: prišla je na dopust iz Vidma, tam je cvetličarka — nič drugega ne dela ko rože ogleduje in jih povija v šopke, lahko ima lepe oči.

Fantje, ne bom vas spraševal, ali ste že videli lepše zobe, kot so Vidini. Da, njeni zobje so beli in gosto nabrani ko v ogrlici, in kadar se zasmeje, čuti toplino v sencih, in ustnice zadrhtijo kakor ob prelepi velikonočni pesmi

nega značaja, ker so takrat, ko je bil sporazum napisan, upali in mislili, da bo Sovjetska zveza v Nemčiji sodelovala, in da bo izpolnila sporazum v duhu prijateljstva in po predpisih Yaltškega sporazuma o »enotnosti v miru in v vojni«.

Sporazum in izjava o štirih področjih in o štirih sektorjih v Berlinu nimajo ničesar skupnega z izjavo o organizaciji nadzorstva nad Nemčijo, ki so jo objavile štiri vlade 5. junija 1945, s katero so ustanovili nadzorstveni svet, ki je vrhovna oblast za reševanje nemških problemov v celoti.

Položaj v Berlinu

V krogih, ki so blizu britanskega zunanjega ministrstva izražajo mnenje, da je napetost v Berlinu znatno popustila in da verjetno Sovjetska zveza ni pripravljena, da bi zavzela nagle in nevarne ukrepe za obratovanje zahodnih velesil. V istih krogih pa z druge strani ne pozabljajo, kakšni so končni cilji sovjetske politike. Menijo, da ti smotri gredo za tem, da bi izključili zahodne velesile končno iz Berlina in napravili iz tega mesta prestolnico komunistične lutkovne vlade.

Nadalje izražajo mnenje, da je bil prvi smoter sovjetskega sklepa glede nadzorstva prometa ta, da bi zahodnim silam odvzeli po budo na mednarodnem političnem poprišču. Sovjetsko zadržanje v teh zadnjih dnevih naj bi predstavljalo konec koncev poizkus, da bi odvrnili pozornost sveta od odobritve Marshallovega načrta. Niti ne izključujejo možnosti, da so sovjeti zavzeli omenjene ukrepe z ozirom na skorajšnje volitve, ter tudi da bi pokazali nemškemu narodu, kako močan je sovjetski položaj v Nemčiji.

V britanskih uradnih krogih opozarjajo, da bi moglo to vprašanje privedi do nevarnih iznenadenj, četudi ni izključeno, da ima sovjetsko draženje zahodnih sil v Berlinu edino ta namen, da dokaže sovjetskega narodu, do katere skrajnosti lahko pridejo, ne da bi s tem povzročili huda nasprotstva. Gre z eno besedo za bluff. Če se zahodne velesile ne bodo pustile prevarati, se bo Sovjetska zveza znašla pred izbiro: ali opustiti bluff, ali pa tvegati nevarnost vojne.

Važen je sestanek med Montgomerijem in maršalom Sokolovskim. Menijo, da bi moglo priti po tem razgovoru do ublažitve po-

ložaja. Tekom tega tedna bo zunanji minister Bevin zelo verjetno podal izjavo v zbornici glede sedanjega položaja.

Nevarne nesreče

Neko britansko potniško letalo vrste »Viking« je trčilo v zraku s sovjetskimi letalskim letalom in zaradi tega strmoglavilo. Ob nesreči se je ubilo deset potnikov in 4 letalski uslužbenci. Med žrtvami je tudi dopisnik agencije »United Press« Robert Colier. Letalo je vršilo dnevno potniško službo na progi London-Hamburg-Berlin in nazaj. Letalo je bilo na tem, da pristane na letališču Gatow pri Berlinu, ko se je pripetila nesreča.

Poročajo, da so v zadnjem času sovjetska letala imela navado, da so letela tako blizu britanskih in ameriških letal, ki so uporabljale mednarodni zračni hodnik med Berlinom in zahodnimi področji, da so se jih skoro dotikala. Izgleda, da je nesreča nastala prav zaradi tega.

Britanska vojaška policija je takoj obkolila kraj na britanskem področju v Berlinu, kjer je strmoglavilo sovjetsko lovsko letalo, potem ko je trčilo z britanskim letalom. Tudi številni sovjetski častniki so prihiteli na kraj nesreče, a britanska policija jim ni dovolila, da bi se približali na več kot 200 metrov ostankom lovskega letala.

Zemlja, kmet, narod

Z veseljem sem bral članek, ki piše o rešitvi našega kolonskega vprašanja. O tem se že dolgo let govori, a nič se ne izvrši. V svojem življenju sem se mnogo boril in trudil za zboljšanje našega položaja. Najprej smo se borili, da bi gospodarjem dajali manj in bi imeli več. Za časa borbe pa smo upali, da postanemo sami gospodarji, kakor so nam obljubljali. In tudi sedaj smo bili osleparjeni. Mi bi radi postali lastniki zemlje, ki jo obdelujemo in jo plačali na kak način, samo da bomo vknjiženi. Zato vas prosimo, da nam pomagate. Mi vam bomo hvaležni.

Kolon.

Radevolje priobčujemo tudi ta prispevek k razpravi o rešitvi kolonskega vprašanja. Zadevo je Slovenska dem. zveza z vso resnostjo vzela v pretres. Skušala bo

doseči zadovoljivo rešitev tega vprašanja tudi z ozirom na naše slovenske kolone, ker smatramo, da so naše razmere precej različne od onih v bližnji Furlaniji in v notranjosti Italije.

To smo hoteli pripomniti zlasti radi natolčevanja, da smo mi zaščitniki kapitalistov. Kdor je bil na širšem sestanku v nedeljo 21. 3. se je lahko prepričal, da je naša SDZ zaščitnica pred vsem našega kmeta, proti lažnivi in hinavski propagandi komunističnih pri-ganjačev, ki eno obljublja, a drugo izvršujejo.

Kolonom so obljubljali, da bodo lastniki gospodarstev zemlje, danes pa jim postavljajo sovhoze, — kjer morajo koloni obdelovati zemljo, ki je postala državna last — kot navadni tovarniški delavci. Mi slišimo obupen glas prevaranega kolona in mu hočemo po naših močeh pomagati, da bi res postal gospodar zemlje, ki jo obdeluje.

KULTURA

Dr. Ant. Novačan: Peti evangelij

V predzadnji številki smo javili, da je izšla nova slovenska knjiga v Trstu: Novačanov Peti evangelij. Težko je ob prvem pregledu napisati in izreči dokončno literarno kritično oceno dela. Za to bi bilo potrebno, da bi človek knjigo vsaj nekajkrat prebral. Gotovo pa je, da se bo slovenski književni kritik ob tem delu še pónovno ustavil in skušal izluščiti iz njega vso bogato miselno vsebino in umetniško lepoto. Danes lahko napišemo samo nekaj prvih vtisov.

Gotovo je to Novačanovo delo nekaj nenavadnega, zanimivo po svoji vsebinski strani, zanimivo pa tudi po oblikovni. V dvanajstih spevih — vsak spev ima dvajset sonetov — je zajel pesnik pot in delo Kristusovo. Prav za prav samo del poti, kajti knjiga je šele prvi del. Novačana je zanimala ta snov, kakor že toliko drugih umetnikov pred njim. In vendar je vsakdo izmed umetniških oblikovalcev po svoje doživel in po svoje izrazil ta veliki dogodek pred tisoč devetsto leti. Novačan ga je doživel po svoje, tak način ni znan v primerjalni svetovni književnosti. Pesnik je sicer živel več let v Kristusovi domovini, vendar ne bi mogli trditi, da diha iz vse pesnitve morda Palestina. Najbrže pesnik tega niti hotel ni. Iz te pokrajine in tega ozračja diha marsikje pesnikova lastna zemlja, živi in trpi njegov lastni narod. Tudi ne bi mogli trditi, da se je pesnik približal tej snovi kot globoko religiozen človek. Vsaj iz pesnitve ni tega čutili. Oblikoval pa je predmet z živim zaniman-

njem. In tudi z veliko simpatijo. Zato je le našel nekako pravi odnos med seboj in snovjo. Edina nenavadna stvar pri tem je pač oblikovna stran. Pesnik se je odločil za sonet, ki je zelo vezan pesniški izraz in je živo nasprotje velike epične širine, ki se je je pesnik lotil. Na drugi strani pa so tudi ti soneti večkrat zelo lepi in imajo svojo bogato vrednost.

Napačno bi bilo, če bi kdo mislil, da je pesnitev morda prepev snivev Evangelija. Glavna in srednja oseba v delu je sicer Kristus, a ob njem živi še vsa njegova okolica, njegovi sodelavci, njegovi prijatelji in njegovi izdajalci. In prav v tem življenju resnične Dobrote in največje Resnice je upodobljena tudi problematika sodobnega sveta. Na svojisk način je pisatelj izrazil v to življenje sodobna vprašanja časa, izrazil globoko človečansko misel in klic po velikih vrednotah življenja.

Pesnitev je po obliki, vsebini in velikosti edinstvena v slovenski literaturi. Rekli smo že, da dela ni mogoče razumeti takoj, ampak je potreben študij, in razen tega bi bil zelo potreben tudi komentar. Posebno nekatera mesta so manj razumljiva, ker je pa gotovo pisatelj sam hotel zatrti svojo misel, ali vsaj ni hotel, da bi bila bra-njevska kričanja. So pa tudi soneti, ki so otroku razumljivi: prosti, lepi kot igrača, topli in mehki kot pesem ljubezni, o kateri pojejo.

Dela ni mogoče presojati fragmentarno. V celoti je to brez dvoma velika zamisel in po končani vojni največje slovensko literarno delo v vezani obliki. Jezik je v celoti lep in verz tekoč, nekatere nenavadne besede, nove skovanke ali pa naglasi pa le tu in tam motijo. Seveda so to spričo tako obsežnega dela malenkosti.

Vtis torej, ki ga imam ob Novačanovem Petem evangeliju je: vesel sem, da je tako delo v našem jeziku izšlo. Srečen, da je izšlo v Trstu in sem kot Primorec vesel, da živi velik pesnik med nami. Čeprav mi je snov pesnitve znana, jo vendar prebiram z velikim zanimanjem. Prepričan sem, da bo delo v slovenski književnosti ostalo kot vogelni kamen, ki ga je postavil v tem obdobju eden izmed redkih svobodnih slovenskih književnikov. Zdi se mi vredno opozoriti vse, ki jim je pri srcu slovenska knjiga, naj si jo nabavijo. Dobe jo lahko v slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici.

R. T.

Koledar

Ker je bilo zelo veliko povpraševanje po letošnjem koledarju celovške Mohorjeve družbe in je prva pošiljka v Trstu zelo hitro pošla, je Mohorjeva družba poslala še nekaj izvodov. V koledarju je mnogo čitav in je v celoti zanimiv, zato bo dobrodošel Sloven-cem na Primorskem, čeprav je prispel z zamudo. Koledar pripo-ročamo. Na prodaj je v slovenskih knjigarnah v Trstu.

„Cvetlični šopek“

Šmarnice za naša dekleta in žene

Nadškof A. F. v Rimu je to nabožno knjigo tako-ocenil: Vsebinska »Cvetlična« šopka je zelo privlačna, praktična, jasna in prisrčna. Naslanja se trdno na Sv. pismo in spretno prilagoduje večne resnice modernim razmeram. Ljubezljivo se ozira na sedanje dušne in cerkvene potrebe in ogreva srce z lepimi zgledi na verske resnice, dajoč pobudo za dobre sklepe. Tudi razvrstitev, tisk, oblika in lična vezava knjižice vabijo žene in dekleta, da knjižico berejo in njeno vsebino pre-mišlujejo. Knjižica je tudi zelo primerno darilo. Pri-srčno želim, da pride knji-žica v širše kroge in se udo-mači.

Pozor volivci!

V volivnem okrožju Gorica-Videm-Belluno, ki voli 14 poslancev v rimsko poslansko zbornico, kjer volimo tudi mi Slovenci, nastopa 11 strank. Kakor smo

GOSPODARSTVO:

Motno vino

Mnogi kmetovalci tožijo, da jim vino kljub negi po pretakanju postaja motno ali vsaj ne prav čisto. To bi bila tako zvana bela oksidacija (da razlikujemo od rjave oksidacije, ki se pojavi, če je grozdje gnilo). — Ta pojav doživljamo, ko je grozdje bogato na sladkorju in suha letina, kakor je bila pretečno leto. Grozdje ima dosti sladkorja in premalo ekstrakta. To je: vino ima premalo skupne kisline, in sicer jabolčne in vinske kisline, ki je vinu neobhodno potrebna, da ohrani kakovost in okus — ne pa osetne kisline, ki je vinu škodljiva. — Da se vino ohrani lepo, čisto, zdravo in okusno mora imeti od 6 do 8% take skupne kisline — (jabolčne in vinske). Če jo ima manj kot 5%, je podvrženo motnji in je manj okusno. Temu nedostatku odpomočemo s tem, da ob trgatvi grozdje rebljemo, to je jagode ločimo od grozda in jih same mastimo in prešamo, ker jagode vsebujejo skupno kislino. Na ta način spravimo v mošt več skupne kisline in manj tanina, ki je bolj koncentriran v grozdu (replji). Ob trgatvi moramo tudi dodati moštu 25 — 35 gr žveplenokislega amonjevega fosfata na 100 l mošta, kar pospeši vretje in s tem zorenje vina. To bi bili preventivni odpomočki. — Če pa se nam vino moti po pretakanju, n. pr. v sedanjem času, bomo ravnali takole: kakor je vino več ali manj motno mu dodamo na 100 l vina 60 do 80 gr ci-

v svojih prejšnjih številkah pojasnili, ima vsaka teh strank svoj poseben znak: demokristjani ščit s križem in napisom »libertas« protikomunistični socialisti vzhajajoče sonce z napisom »socialismo«, komunisti Garibaldijevo glavo v zvezdi i. t. d. Ti znaki so na uradni glasovnici, ki jo bo dobil na dan volitev vsak volivec na volišču, razvrščeni na njenem levem in desnem robu. Znak tiste stranke, za katero hočemo glasovati, mora volivec s svinčnikom, ki mu ga bo dal predsednik, prečrtati. Ker ima vsak volivec samo en glas, sme prečrtati samo en znak. Če prečrta dva, postane glasovnica neveljavna in glas je izgubljen.

Opozarjamo ponovno! Znak moramo prečrtati, prekrizati, tako glasujemo za stranko, katero hočemo voliti.

Prečrtanje strankinega znaka na glasovnici ne pomeni, da smo proti tisti stranki, temveč da za njo glasujemo.

tronove kisline (acido citrico), ali 80 do 100 gr vinske kisline (acido tartarico), bolje je prvo kot drugo. Iz sode vzamemo par litrov vina in v njem raztopimo določeno količino citronove kisline. Ko je kislina raztopljena, jo vlijemo v sod in dobro premešamo s palico. Vino se nam v 14 dneh očisti. Če se nam tudi sedaj ne očisti, ga moramo čistiti pa z želatino ali, po moji izkušnji, s čistilom, ki se dobi pod imenom »chiarificante Marescalchi«.

Pri čiščenju rabimo po stopnji motnosti vina 10 — 15 gr želatine na 100 l ali enako količino »chiarificante Marescalchi«. — Želatino denemo v posodo in dolijemo mrzle vode, da jo pokrijemo. Po 24 urah odlijemo vodo in dodamo nekoliko tople vode, dobro premešamo in ob mešanju vina s palico vlijamo v sod in pustimo počivati. — S prahom »chiarificante Marescalchi« pa ravnamo takole: določeno količino denemo v večji lonec, dolijemo iz sode nekoliko vina in premešamo, da se raztopi. Nato ob mešanju s palico vlijamo v sod in nato dobro premešamo ter pustimo počivati. Čez 14 dni bo vino ugodno: lepo in zdravo.

Pripomniti moramo še, da se izognemo motnji vina tudi s tem, da vino posnemljemo z drožja takoj, ko je povrelo in je nastopil tudi mraz, to je o Božiču. V drožjah se namreč zaredijo bakterije, ki uničujejo vinsko kislino.

»V ostalem pa menim, da je treba vse diktature razrušiti.«

Cato Democraticus

Pst, jejmo zdaj!

»Vida, pridete za nami v Korita?«

»Takoj, ko pomijem, nam je odgovorila.

Odšli smo k Nadiži, v zatišni kot, kjer se pod visokimi navpičnimi stenami modri globoka mirna voda. Redkokdaj jo tam obsi-je sonce. Zdi se, kot bi počivala po bistrem teku in sončni blišču, da se potem še urneje sprosti po razgretemrodu. Ptčije petje ne sega v tisto tišino, kopalecm se ne ljubi hoditi tja. Od rok je in samotno. Nam pa so bila Korita draga. Lahko smo skakali s pečin, lahko smo peli na sončnih podstetkih, in naša pesem je donela nad tolmuni ko v majhni katedrali.

Bilo nas je devet. Mito je igral na kitaro, drugi pa smo ga spremljali polglasno.

»Saša, je rekel, »drevi nam boste igrali v gostilni za slovo... boste?«

Saša vaški učitelj, je prikimal.

»Tudi Vida bo z nami... fantje,

kaj bi ji dali za spomin?«

»Ne bi ji ti, Slavec, je nekdo dejal, »zložil pesem?«

Slavec je zardel in se obrnil proč.

Nihče se ni zasmel. Kamenčki smo se in mislili na večerno slovo.

Tedaj se je na vrhu stene prikazala Vida. Njeno lepo telo se je blestelo ko baker. Njen nasmeš nas je obsijal ko žarek. Vsi smo gledali vanjo. Stala je negibno ko kip Venere... ne, bila je polna življenja, bila je ko misel, ki se je iz mraka dvignila v sonce; ko duša, ki se je rešila spon in je zdaj vsemu stvarstvu podobna moči in svobode.

Prišla je med nas in sedla. Vzela je Mitu kitaro, skrivnostno krčja je šnil v prste, strune so zaplele, potem so se razprle ustnice in začela se je pesem. Tam na kraju je sedel Slavec. Imel je polno srce najslajših navdihov. Ah, ali bo prišla kdaj ura, ko bo tem občutkom lahko dal obliko?

»Šla si v tujo stran, rože cveto

zaman,« je pela Vida. Mi smo gledali v vodo in nismo čutili, da nas pekočina pali na vso moč.

Vida se je vnovič vzpela na vrh.

»Menda ne mislite skakati s take višine?« smo se zavzeli.

»Nevarno je, pravijo. Mi skajemo vedno s police.«

»Nisem samo enkrat že skočila od tu,« je odgovorila. Krčila je z rokami, kot bi že uživala let v globoko modrino. Nekaj nas je bilo spodaj in smo čakali, kdaj se bo odgnala. Toda ona je stala mirno, tudi z rokami ni več mahala.

Zad za njo je kipel pod nebo gorski greben v rumenem žaru. Gledal sem in gledal — in Vide nenadno nisem več videl. Videl sem le naš samotni gaber vrh gore, in obšlo me je občutje šibkosti.

Tisti trenutek je Vida zamahnila in odskočila. Njeno uleknjeno telo je ko strelca presekalozr-calno gladino in izginilo.

Nenadno se je začel brbot.

Jezus, kaj se je zgodilo?

Pognali smo se v vodo in pogegnili ven Vido, ki je močno krvavela na temenu. Dali smo jo na prod. Njene roke so ležale ko mrtve.

»Vida... Vida... ali ste se hudo... Vida... slišite...«

Stali smo okoli nje ko okameneli in nismo vedeli, kaj naj storimo. Iz ušes in nosa ji je tekla kri, tudi iz ust je med komaj slišnim grgranjem pripolzel droben curek.

Nekaj trenutkov kasneje Vida ni več živela.

Nadiža je še tekla, živa ko raztopljeno srebro, in njena zdravila na voda je še lizala gladke kamenčke — Vida pa je bila mrtva. Pečine so se še dvigale kot že tisočletja in kot se bodo še tisočletja; in gore tam zad v večnem cvetju vsakega poletja so dremale v soncu — Vida pa je bila mrtva.

Kitara je ležala na produ. Nihče se ni zmenil zanjo, in vendar so bile njene strune še gorke od prstov, ki so se zdaj za vedno umirili.

Svet vsenaokoli je bil isti, in vendar se nam je zdelo, da se zgrija nekaj težkega nadenj. Gledali smo ga ko skozi solze — in začutili smo med njim in seboj večno skrivnost življenja in smrti. Obsla nas je strašna pobitost. Molčali smo, zaprli smo se, kot bi se sramovali človeške majhnosti.

— Jutranje sonce sije na venec gora in na dolino.

Zvonovi zvonijo.

Štirje fantje nesejo belo krsto, sprevod se vije na pokopališče.

Ob izkopanem grobu vidimo v rdeči ruši lobanjo in preperelo kolčne kosti.

Veter vleče od Nadiže, njiva zrele pšenice valovi za zidom, to-lino, v Matajurjevih stenah se prebujajo sove. Pojdimo, fantje, da se nekeč vrnemo, ko bo ta grob ves v živem cvetju in ne bomo več mislili na telesno smrt, marveč na večno življenje duše.

O, fantje dragi, ne jočite! Res: te, ki jo polagamo v zemljo, ne bo več. A ne vprašujte, kdo bo zdaj povijal rože v velikem tujem mestu, kdo bo zdaj osrečeval ljudi s svojo lepoto, kdo bo zdaj v

človeška srca sejal seme hrepenenja po lepšem, srečnejšem svetu.

Zakaj naša lepa Vida je morala umreti. Vsi smo jo imeli radi in vsak bi jo hotel le zase; da bi samo njega dvigala iz zemskih stisk. A življenje ne trpi sebičnosti, svet mora biti za vse ljudi.

Fantje, devetero nas je ljubilo Vido... vem, Slavec, ti si jo ljubil najbolj, ker si poet. Zdaj je ni več, dvignila se je nad nas — to da njena podoba živi v duši slehernega, razrašča se v naši motni žalosti v simbol hrepenenja.

Kdaj bomo spet na vrhu tiste planine, Slavec?

Pojdimo, dan se je nagnil. Noč je že blizu, sence rastejo v po-bočja, gluha praznina lega na dolino, v Matajurjevih stenah se prebujajo sove. Pojdimo, fantje, da se nekeč vrnemo, ko bo ta grob ves v živem cvetju in ne bomo več mislili na telesno smrt, marveč na večno življenje duše.

V. B.

SLOVENIJA

Duhovščina — izvor
vsega zla

»Ljudska pravica« napa-
da v članku »Duhovnik in
politika« slovenske duhov-
ščino v državi in izven nje-
nih meja in takole piše:
Slovenska duhovščina na
Koroškem se ravna po na-
vodilih nemškega škofa in
celo po navodilih vojnega
zločinca Rožmana. Temu
zločincu je omogočeno, da
kot »nadpastir in škof ljub-
ljanski« izdaja poslanice
slovenskim vernikom. Eden
najhujših sovražnikov ljud-
stva pa je prelat Podgorc,
predsednik koroške Mohor-
jeve družbe, ki je izjavil za-
stopnikom FLRJ Mohorje-
ve družbe kar enostavno:
»Vaša Titova vlada, mene
ne briga nič« in »vaša po-
cestna sodišča sodijo ško-
fe«. Vojne zločince, katere
preganja ljudska oblast, pa
je ta izkoreninjenec nazval
»blage duše«. To vse je po
mnenju »Ljudske pravice«
nedopustno. O slovenski
duhovščini v republiki trdi
omnjeni list, da vse do dan-
es ni niti z besedo niti z
najmanjšim namigom sku-
šala pokazati, da kakor koli
obsoja početje Vatikana in
slovenske duhovščine izven
FLRJ. Oni ne sodelujejo z
ljudstvom in verujejo v kri-
žarsko vojno. Nesramno je,
da je ljubljanski škof spre-
jel od Vatikana funkcijo
pomožnega škofa. Na ško-
fiji v Ljubljani pa kar eno-
stavno konfirirajo pod vo-
dstvom ameriškega škofa
Harleya, kot da niso naši
državljeni, ampak nekje v
Texasu. Postavljajo in od-
stavljajo administratorje in
se ne zmenijo za ljudsko
oblast. Do danes niso od-
stavili nobenega duhovnika,
katerega je obsodilo ljud-
stvo zaradi izdajstva ali spi-
jonaže. Tako daleč je
pripeljala slovensko duhov-

ščino pot, po kateri jo je
vodil dr. Korošec. Njej je
vseeno, kaj je, samo da ima
oblast in da lahko zatira
ljudstvo naj si bo s Habs-
buržani ali s Karadžordze-
vici.

Mi se ne spuščamo v de-
bato z »Ljudsko pravico«;
smo pač istega mnenja, ka-
kor veliki francoski držav-
nik Clemenceau, ki je izja-
vil: Kadar komunisti kriči-
jo, tedaj je vedno znak, da
prav delam.

Zopet smrtne obsodbe

Pred okrožnim sodiščem
v Celju je bila obsojena
skupina Solčevanov. Ob-
tožnica jim je očitala sode-
lovanje s tujo obveščevalno
službo in dajanje pomoči
vojnim zločincem pri pre-
begih čez mejo. Pomagač in
podpihovalec te skupine
naj bi bil solčavski župnik,
ki naj bi izrabljal v ta na-
men celo spovednico. Štiri
obtoženci so bili obsojeni
na smrt, ostali pa na prisil-
no delo od 17 let navzdol.

Zasluzeno plačilo

Sopotnik in pisatelj Stan-
ko Cajnkari je napisal ro-
man »Vrnitev«. V njem
opisuje življenje in obnovo
na vasi po uspehi osvobo-
ditni vojni. Uradna kritika
pa je roman zavrgla, češ,
da piše le o veselju in sreči,
ničesar pa o socialno-eko-
nomskih izpremembah, o
agrarni reformi, kaznovanju
izdajalcev, razkrinkavanju
špekulantov; o volitvah v
ljudske odbore ni v knjigi
ne duha ne sluha. Vse to pa
je po mnenju kritika neiz-
bežna stvarnost naše po-
vojne ljudske dobe in mo-
ra biti upoštevana v roma-
nu. Kritiki trdi, da Stanko
Cajnkari ljubezen preveč
idealizira. Veliko bolj ka-
kor ljubezen idealne Kristi-
ne mu je zato všeč ljube-
zen gostilničarjeve hčerke
Hanice, pa čeprav Hanica
ni na dobrem glasu.

Koroške vesti

Judežev poljub.

Celovec, 31. 3. '48

Pred prazniki je bila v
Celovcu seja koroškega de-
želnega zbora, na kateri je
»slovenski« poslanec av-
strijske ljudske stranke g.
Pečnik nastopil proti pouku
slovensčine na ljudskih in
meščanskih šolah južne Ko-
roške.

Dejstvo, da se je tudi v
deželnem zboru našel člo-
vek, ki je odkrito izrazil
težnjo nemštva, nas niti ni
presenetilo, saj je samo na-
daljevanje umazane gonje
nekaterih domačih in du-
najskega kroga ÖVP, ki si
hočejo s protislovensko go-
njo pridobiti nekaj glasov
za prihodnje volitve. Kri-
vično bi bilo, če bi ob tej
priliki obsodili vso stranko.
Vendar moramo gdkrito
povedati, da si ÖVP s tem
načinom dela ne bo pridol-
bila naklonjenosti volivcev,
najmanj zato, ker je vklju-
čila v protislovensko politiko
nebroj bivših nacistov.
Da imenujemo le enega
glavnih: Steinacherja.

Politika protislovenskih
krogov na Koroškem dobi-
va z dneva v dan jasnejšo
obliko. In da je ravno g.
Pečnik nastopil proti slo-
venskemu pouku, ki je sin
slovenskih staršev, to nas
niti najmanj ne preseneča. RENE-
gati so bili pri nas KOROŠ-
ŠKEM od vsega začetka oni,
ki so nam največ škodili!
Gospod Pečnik je v dežel-
nem zboru nastopil proti

zakonu, katerega je tudi
njegova stranka izglasovala
leta 1945 in po katerem se
mora na šolah v dvojezič-
nem področju poučevati slo-
vensčina in nemščina. Po
zakonu zadene ta uredba
106 ljudskih šol in 14 me-
ščanskih. Slovenci se prav
dobro zavedamo, da je taka
rešitev le začasna in da bo
treba enkrat tudi na Koro-
škem ne samo dvojezičnih,
temveč slovenskih šol.

Nad vse žalostno je, da
se pusti vodstvo katoliške
stranke, ki je imela med
Slovenci do nedavnega ve-
liko naklonjenosti od naci-
stičnega krila izrabljati v
nacionalnem šovinizmu in
da more koroški Slovenec
tako mirno z judeževim po-
ljubom izdati svoj narod.

Koroški Slovenci
in njihova avtonomija

Pred nedavnim je sloven-
ski tehnik »Koroška kroni-
ka«, ki izhaja v Celovcu,
postavil zahtevo po sloven-
ski avtonomiji na Koro-
škem. Zahteva je, kot je
bilo pričakovati, izzvala ve-
liko prahu. Predvsem ne gre
ta misel v glavo nekaterim,
do Slovencev skrajno ne-
razpoloženim krogom ÖVP.
Ker je celovško vodstvo to-
liko uvidelo, da razume
zahtevo Slovencev, so se ne-
kateri posamezniki poslužili
izven deželnih listov in po-
izkušali oblatiti slovensko
zahtevo. Predvsem sta se
izkazala »Salzburger Nach-
richten« in »Österreichischer

Kurir«, na veliko presene-
čenje dva lista, ki zastopata
katoliško mišljenje. Na Ko-
roškem se je oglasila le »Un-
sere Heimat«, ki združuje
okrog sebe ponajveč ljudi
nacističnega nastrojenja in
ki v svoji zadnji številki, kot
je mogoče povzeti iz »Koro-
ške kronike«, misli na reši-
tev koroškega vprašanja z
izselitvijo po načinu »ljud-
sko-demokratskih« in na-
cifašističnih režimov. Kljub
temu, da je tudi OF proti
avtonomiji in, da se je le
dnevnik »Die Neue Zeit«
izrazil za njeno izvedbo, je
težnja po avtonomiji med
koroškimi Slovenci velika.

Koroški Slovenci zahte-
vamo avtonomijo, ki nam

kot manjšini gre po moral-
nih in človeških postava-
h! Mi s svoje zemlje ne
gremo, ne na ljubo naci-
stom, niti na ljubo komuni-
stom! Če nova Jugoslavija
nima za nas drugega kot
propagandna gesla in po-
stavljane datumov za vko-
rakanje Titovih čet, si bo-
mo sami pomagali! Tudi
prej smo bili sami nase na-
vezani, pa nismo propadli,
tako upamo danes doseči
svoj cilj. Vemo, da bo pot
težka, ker je zaigrala Jugo-
slavija v svetu ves svoj
ugled, toda narod, ki biva
izven meja svoje matične
države, nam bo ta ugled po-
novno pridobil. Iz borbe bo-
mo vstali močnejši kot smo
kdaj koli bili.

TOGLIATTI O TRSTU:

„Volite 18. aprila za Demokrasko
ljudsko fronto in Trst bo v 24 urah
italijanski!“

(Facciano gli italiani che il Fronte democratico
popolare vada al potere nella giornata del 18 aprile
e il problema di Trieste sarà risolto in quattro e
quattro!)

Vesti

Tržaškega

Slovensko gospodarsko
udruženje v Trstu

Na občni zbor 4. t. m. so pri-
nesli komunisti 280 tiskanih po-
blastil, ki so jih »zbrali« pri
članih udruženja pod vsemogoči-
mi pretekami, hlineč skrb in bri-
go za malega trgovca in obrtnika,
katerim je komunistični režim v
Jugoslaviji najprej vrnil zavil. To
so suha, žalostna dejstva, ki jih ni
mogoče utajiti. Zato se je zgo-
dilo, kar se je pač moralo zgoditi;
ker so narodnozavestni in demo-
kratični trgovci odklonili sode-
lovanje s komunisti, je bil izvoljen
samo komunistični odbor. Sloven-
sko gospodarsko udruženje je bilo
že doslej pod izključno komuni-
stičnim vplivom, ki je onemogočal
demokratskim odbornikom vsako
uspešno delo. Njegovo ime je bilo
kompromitirano in udruženje
smatrano kot komunistična ekspo-
zitura; zato je bilo brez vpliva in
upoštevanja ter obsojeno na ne-
izogibno smrt. Zato je prav, da
so demokratični trgovci odklonili
nadaljnje sodelovanje s komunisti
v odboru. Prepričali so se zopet
enkrat, kar mi vedno trdimo, da
s komunistom ni kompromisa in
sodelovanja.

Praznik vojske

V torek 6. t. m. so ameriške
čete po vsem svetu in tudi na
tržaškem področju praznoval
svoj »Dan vojske«. Ameriške čete
so korakale od severne postaje do
južne. Pričakovali smo gozd pe-
strih zastav in slikovite noše
častnikov. Videli pa smo nekaj
povsem drugega. Videli smo teh-
niko. Tiho se je pomikala mimo
nas kolona jepov, transportnih

avtomobilov, motoriziranih proti-
avionskih in protitankovskih to-
pov, havbic, metalcev min, radijs-
kih postaj, reševalnih avtomobi-
lov za ljudi in vozila, potujočih
bolnic, delavnic itd., vse na kole-
sih in na gumiju, vse tiho. Prav
tako tiho se je pomikala pehota
na svojih gumijastih podplatih.
Častnik in prostak se v nobenem
pogledu nista razlikovala. In
spomnili smo se, da je ta vojak
z gumijastimi podplati pomandral
»nepremagljivo« Hitlerjevo vojs-
ko v okovanih škornjih, ki je
bila strah in trepet vseh Evropej-
cev od Murmanskā do Sicilije, od
Pirenejev do Kavkaza.

Žalostna najdba

Dne 5. t. m. je našla policija pri
Trebčah skupen grob, v katerem
je bilo sedem okostnjakov. Ostan-
ki trupel so bili pokriti le s tenko
plastjo zemlje. Roke žrtev so bile
zvezane na hrbtu z žico. Njihove
lobanje pa preluknjane s strelji.

Ameriška pomoč

Ameriška mislija za pomoč Tr-
stu je naklonila vojnim vdovam,
upokojenecem in učiteljem podpo-
ro 5 milijonov lir. Enako podporo
prejmejo profesorji srednjih šol.
Odboru za preučevanje kostne
jetike je mislija poklonila 13 mi-
lijonov lir, da omogoči boljši na-
čin zdravljenja te bolezni. Gos-
pod Stanley Sommer, ki je vodja
ameriške mislije za pomoč Trstu,
je izročil Ustanovi materinskega
in otroškega skrbstvenega sredi-
šča v Miljah nakaznico za 16 mi-
lijonov lir. Ta dar je namenjen
predvsem materam—delavkam.

Vesti

Goriškega

In tako drugim kruh jemlje-
jo, da sebi korito polnijo!
(K članku: »Tako končuje-
jo, tako sprevidevajo«, v
»Demokraciji« od 2. aprila.)

Eden od članov okrajne-
ga odbora iz Koroškega, ki je
Lojzeta Sirka in mladega
Erzetiča hujskal proti za-
vednim Bricem, katere je
on imenoval »izdajalce«, se
je priklatil v Gorico k pol-
nemu koritu. Njemu ne diši
trpeti z narodom v prokle-
tem raju, v katerega je vne-
to pomagal spraviti naše

ljudi. On se dobro počuti
pri koritu, ki je bilo edini
cilj vsega njegovega priza-
devanja. Kmetom je tudi
obljubljal zemljo, sedaj pa,
ko jim rdeči gospodarji
zemlje ne le niso dali, am-
pak so jim vzeli še tiste u-
godnosti, ki so jih prej ime-
li in jih pahnili v bedo, se
ne upa stopiti prednje. Nje-
mu, ki ni nikoli poznal pra-
ve požrtvovalnosti in gorke
ljubezni do domovine, je
vseeno, če drugi radi njega
trpijo.

Carine prosta cona

V Gorici sta se ta teden mudila
dva zastopnika ministrstva, ki sta
imela nalogo preučiti na licu me-
sta načrt o carine prosti coni za
Gorico. V sredo sta delo zaklju-
čila in se vrnila v Rim s predlogi,
ki jih bosta predložila vladi in jih
nista v podrobnosti sporočila jav-
nosti. Želimo, da bi prosta cona
prinesla resnične in trajne ugod-
nosti potrebnim slojem, zlasti pa
delavskemu.

Kdaj bodo plačali škodo?

Minula so že leta, odkar
smo mnogi Slovenci, misleč,
da gre za narodni blagor,
podprli Titove partizane z
vso našo gospodarsko silo.
Ob tretji obletnici OF je
bilo tudi tekmovanje za
»posojilo svobode«. Več-
krat so nas vabili na kra-
jevne odbore OF in nas va-
rali, naj prijavimo vso voj-
no škodo, ker nam bo Tito-
va vlada plačala vse do zad-
njega vinarja. Potem so
nam strogo prepovedali pri-
javiti škodo italijanskim
oblastem.

Toda tik pred 15. septem-
brom 1947 so nas pa na-
sprotno silili naj škodo ta-
koj prijavimo, preden stopi
mirovna pogodba v veljavo.

Dne 15. marca t. l. je v
Italiji potekel rok za prija-
vo škode in mnogi Slovenci
mirno pričakujemo, da nam
jo plača Titova vlada na
podlagi prijavi, ki smo jih
predložili krajevnim odbo-
rom.

Ali pa bomo primerno na-
stopili s potrdili, ki jih ima-
mo v rokah.

Nekaj odškodovancev

VAŽNO ZA VOLIVCE

PO DOLOČILU VOLIVNEGA ZA-
KONA MORAJO VOLIVCI PRE-
ČRTATI LE TISTI ZNAK ZA
KATEREGA HOČEJO VOLITI.
PAZITE, DA NE PADETE V
ZMOTO! ČE PREČRTATE ZNAK
Z GARIBALDIJEVO GLAVO,
BOSTE S TEM GLASOVALI ZA
KOMUNISTE.

Volivne spletke

Javljajo, da so se zglasili pri
nekaterih volivcih neznani zaseb-
niki in zahtevali volivne izkazni-
ce v imenu županstva. Nobeden
ni od županstva pooblaščen zahte-
vati izročitev volivne izkaznice.
Če jo je kdo oddal, naj se nemu-
doma zgleda na županstvu, kjer
mu izdajo drugo izkaznico.

VAŽNO ZA VSE VOLIVCE

Popust na železnica

Volivci, ki nimajo volivne pra-
vice v kraju, kjer trenutno bivajo,
ampak drugod, imajo pravico do
70% popusta za potovanje po že-
leznicah, tudi za povratek. Na po-
staji morajo predložiti osebno in
volivno izkaznico. Potovanje v
kraj volišča lahko začne 15. aprila
zgodaj do daljave 500 km in 12.
aprila zgodaj za daljave preko 500
km.

Vojni invalidi in pohabljeni,
ki ne morejo potovati sami, ima-
jo pravico do 70% popusta tudi
za spremljevalca.

Volivci, ki se mislijo izseliti

Ker so mnogi volivci izjavili, da
se volitve ne bodo udeležili, ker
se bojijo, da bi jim to oviralo na-
meravano izselitev v tujino, spo-
ročajo pristojne oblasti, da je ta-
ka bojazen neupravičena, ker ta-
kih ovir za izselitev prav gotovo
ne bo; po zakonu se noben drža-
ljan ne sme izogniti volitvam.

Osebnostne izkaznice za volivce

Pristojna oblast sporoča, da se
volivni upravičenci lahko pred-
stavijo na volišče tudi z izkazni-
co, ki jo je izdala Zavezniška vo-
jska uprava, samo da ima tudi
sliko. V sredo pa je ministrski
svet določil veljavnost vseh izka-
znic, če le nosijo sliko volivca.

Šole bodo za volitve zaprte

Prosvetno ministrstvo je odre-
dilo, da se zaradi volitev pouk
prekine v vseh šolah od 12. do
vključno 22. aprila.

Beguncem

Komisija za IRO je 6. t. m.
začela z zaslišanjem v Gorici.

ZANIMIVOSTI

Ameriška pomoč Italiji

V Italiji posluje 12 ameriških
zavodov za prostovoljno socialno
pomoč Italiji. Na sestanku, ki so
ga pred kratkim imeli voditelji
teh zavodov, so ugotovili, da so
nudili prebivalstvu za 50 milijard
lir brezplačne pomoči od konca
1945 do 28. februarja 1948. Pomoč
je dobilo 8 milijonov oseb, med
temi 2 milijona otrok. Za obno-
vitev mesteca Ortona so v Ame-
riki nabrali 18 tisoč dolarjev.
Brezplačno razdeljenih je bilo
1000 glav goveje živine, poleg plu-
gov in drugega poljedelskega
orodja. Nič manj kot 700.000 ki-
lurških predmetov. Tisoči oseb so
bili rešeni smrti, ker je bilo raz-
deljenih 10 milijard enot penicilina
in 100 enot milj. insulina ter strep-
tomicina. Poleg tega so zasebniki
poslali v Italijo zavoje živeža in
raznovrstnega blaga za 850 mili-
jonov vrednosti. V Združenih dr-
žavah Amerike nabirajo sedaj no-
va sredstva za pomoč Italiji do
31. januarja 1949 in upajo, da bo
nabiralna akcija uspešna.

Sporazum med Italijo in
Jugoslavijo za odpust
kazni obsojenim

Italija in Jugoslavija sta se spo-
razumele, da bosta črtale kazni
vsem obsojenim, ki bodo izpušče-
ni iz zaporov. Italija odpusti kazni
in vrne svobodo jugoslovanskim
državljanom, Jugoslavija pa ita-
lijanskim. Sporazum obsega tudi
na smrt obsojene in bo verjet-
no raztegnjen na osebe, ki priha-
jajo iz tržaškega ozemlja. Sporaz-
uma bodo deležni tudi tisti, ki
imajo pravico do opcije na pod-
lagi členov 19. in 20. mirovne po-
godbe. Zaplenjeno premoženje je
iz sporazuma izključeno. Se ne
vrne.

Sporazum se ne tiče vojnih zlo-
čincev.

Pri tej priliki opozarjamo vse
jugoslovanske begunce in izseljen-
ce v Italiji, naj si radi tega spora-
zuma ne delajo pregrevav. Gre le
za obsojene osebe, ki so v zaporih
in bodo iz zaporov izpuščene. Ni
pa rečeno, da jih bo Italija morala
izročiti Jugoslaviji. Le če se bodo
sami želeli vrniti v Jugoslavijo,
jim bo dana možnost, sicer pa ne.

ZAHVALA

Podpisana si štejeva v dolžnost
izraziti tem potom gospodu zdrav-
niku

Dr. STANKO TU MUSULINU

bivšemu občinskemu zdravniku
za Brda — sedaj v Gorici, via
Giusti 7, najtoplejšo zahvalo za
vso njegovo res požrtvovalno skrb,
ki jo je skoro leto dni zastavil pri
zdravljenju najinega sina Dančka.
Prepričana sva, da nama je nje-
gova temeljitost, vestnost in pred-
vsem zdravstveno znanje rešilo
sina iz težke zavrtnice bolezni.

Hvaležni mu skupno s sinom že-
limo srečno potovanje v novo do-
movino Argentino, kamor, žal, te
dni odpotuje z njegovo družino.

Dorica in Viljem Štiligoi

Krmin dne 4. 4. 1948

Prispevki za tiskovni sklad
»Demokracije«

Trije begunci: prvi 1000, drugi
400, tretji 300; iz Trsta za marec
5000; krožek prijateljev iz T. me-
sečno 300, 300, 500, 500, 300, 200,
500 = 2600 lir.

Vsem najlepša hvala!

Odgovorni urednik: Janko Simičič
Tiska tiskarna Budin v Gorici